

СТАНОВИЩЕ

ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР” ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИНАНСИ, ПАРИЧНО ОБРЪЩЕНИЕ, КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА“ В СА „Д. А. ЦЕНОВ” – СВИЩОВ

Изготвил становището: ДОЦ. Д-Р НАДЕЖДА ГЕОРГИЕВА БЛАГОЕВА, член на научно жури съгласно заповед 1037/2.12.2021

Автор на дисертационния труд: РАЛИЦА ЕМИЛОВА ХРИСТОВА – МАРИНОВА, D020217156, задочен докторант към катедра „Финанси и кредит“, при факултет „Финанси“, СА „Д.А.Ценов“ Свищов

Тема на дисертационния труд: „ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ ВЪВ ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА: ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ“

Научен ръководител: ДОЦ. Д-Р АНЕЛИЯ РАДУЛОВА

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Представеният ми за изготвяне на становище дисертационен труд може да бъде оценен като едно особено актуално изследване именно в годините, в които динамиката на съвременното общество и Ковид-19 кризата промениха сериозно условията на пазара на труда. Разработката е разгърната в общ обем от 183 стр., от които 143 стр. същинска част. Те следват класическата при разработване на дисертация структура. Представена е от увод, три глави, заключение, библиография и приложения. **Предметът** на разработката е с фокус върху проблемите и решенията за финансово управление на човешките ресурси във външнотърговските представителства и българските фирмени филиали в Румъния. **Обект** на изследването е финансовото управление на човешките ресурси. Изследователската **теза**, която авторката защитава в своя труд е, че чрез установяване на проблемите, състоянието, нормативната рамка и тенденциите на пазара на труда могат да се предложат работещи решения за осигуряване с персонал и финансово управление на човешките ресурси във външнотърговските представителства и българските фирмени филиали в Румъния с оглед на изпреварващите показатели на северната ни съседка за конвергенция в рамките на ЕС и пазарна абсорбция. **Целта** на разработката е да се изследват проблемите и предложат решения за осигуряване с персонал и финансово управление на човешките ресурси във външнотърговските

представителства и българските фирмени филиали в съседна Румъния. За постигане на своята цел авторката си поставя три изследователски задачи.

Първа глава третира различни аспекти на международната мобилност на човешките ресурси. Те, като основна предпоставка за наблюдаваната бърза експанзия на българските външнотърговски представителства и фирмени филиали в северната ни съседка, са основен акцент на втора глава. Третата изследва практиките за финансово управление на човешките ресурси при изграждане на цялостна мрежа от български филиали в Румъния. Направено е анкетно проучване, което да позволи на докторантката да открие отделни проблеми и формулира в последствие препоръки за тяхното отстраняване. Съдържанието на дисертационния труд е добре балансирано сравнително по равно между трите отделни глави. В заключителната си част авторката систематизира основните си изводи. Такива са направени в края и на всяка отделна глава, което създава възможност за по-доброто възприемане и организация на настоящия труд. За това способстват и формулираните в началото на всяка една от трите глави работни хипотези, обект на изследване в съответната част.

Докторантката е цитирала добросъвестно и при спазване изискванията на АРА стил 62 литературни източника, от които 38 на латиница и 24 на български. Времевият диапазон, в който те са публикувани като цяло е дълъг и обхваща годините от 1957 до 2021. Доказателственият материал за извършеното от авторката проучване е даден в отделни 3 приложения. В тях последователно са изброени фирмите, сред които е направено проучването, дадена е структурата на анкетния въпросник и графичното извлечение от Google forms на получените резултати от него. За по-доброто онагледяване и визуализация на своя труд авторката е използвала 51 фигури и 11 таблици.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Настоящият дисертационен труд е посветен на една тема с нестихваща **актуалност** особено в последните десетилетия в България – трудовата миграция и интернационализиране на пазара на труда. Функционирането му особено в последните две години в условията на Ковид-19 ситуация е подложено на още по-ярко изразена динамика и дигитализация, които по-бързо наложиха в ежедневието ни гъвкавите форми на полагане на труд – home office и teleworking. Това налага редица допълнителни проучвания включително и за влиянието на Ковид-19 кризата върху пазара на труда. Подобен анализ е направен и в настоящия дисертационен труд, което допълнително прибавя стойност на разработката. Интерес в случая представлява направения

сравнителен анализ с практиката на северната ни съседка, като са открити проблеми, характеризиращи конкретно все по-интензивния обмен на кадри между България и Румъния. Разработката е представена в необходимия научен стил. Доказва компетентността и доброто практическо познаване на трудовото законодателство в Румъния от страна на докторантката. В изследването си тя използва няколко основни метода: сравнителния анализ, методите на дедукцията и индукцията, графичен метод, статистическите методи за анализ, анкетен метод и др.

В своя **автореферат** докторантката представя кулминацията на своя труд. Той е разработен в обем от 30 стандартни страници. Характеризира се с коректно и стегнато отражение на най-важните моменти и изводи от съдържанието на научното изследване. Изцяло отговаря на възприетите норми за съставяне и структуриране на автореферат.

Пряко свързани с тематиката на дисертационния труд са общо три **публикации**, от които 1 студия, 1 статия и 1 научен доклад. И в трите докторант Ралица Христова-Маринова е единствен автор. Това ѝ осигурява 35 от общо изискуемите минимум 30 точки.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд представлява един завършен научен труд, в който систематично се постига поставената в началото цел на изследване. Авторката дефинира пет приноса с научен и научно-приложен характер. Сред по-важните могат да се открият: авторска трактовка на понятията външнотърговски представителства и финансово управление на човешките ресурси във външнотърговските представителства и фирмени филиали, провеждане на прецизен секторен анализ на пазара на труда в Румъния в неговия демографски, географски и ценови аспект, емпирични експерименти, на основата на които е установено актуалното състояние на практиките за финансово управление на човешките ресурси сред българските фирмени филиали в съседна Румъния, проведено анкетното проучване на българските фирмени филиали в съседна Румъния по отношение влиянието на пандемията от Covid-19.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд представлява едно завършено изследване с подчертан практико-приложен характер. Докторантката показва необходимите знания и компетенции за провеждане на самостоятелно научно изследване по даден проблем, способност да идентифицира конкретни проблеми и в следствие да търси

алтернативни начини за тяхното решение. Критичните ми бележки са свързани с по-ярко отстояване и открояване на авторовото мнение, което на места липсва. В тази връзка бих искала на своята защита докторантката да изкаже своето мнение по следния въпрос:

На базата на извършения сравнителен анализ на практиката в България и Румъния какви недостатъци на данъчно осигурителната ни система бихте открили? За отстраняването им бихте ли използвали румънския опит или по-скоро търсене на трети решения?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

В заключение считам, че представеният за разглеждане дисертационен труд на тема **„Финансово управление на човешките ресурси във външотърговските представителства: проблеми и решения“** е в изцяло завършен вид и има характер на сериозно научно изследване. Дисертацията съдържа редица приноси с научен и научно-приложен характер.

Това ми дава основание с убеденост да дам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка и да гласувам **ЗА** присъждане на научната и образователна степен **„ДОКТОР“** на **РАЛИЦА ХРИСТОВА-МАРИНОВА** в професионално направление 3.8 Икономика, по научната специалност 05.02.05 Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка.

Дата: 10.01.2022

Изготвил становището: доц. д-р Надежда Благоева
(.....)